

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1919 kl. 2 e. m.

Memorial med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande första lagutskottets utlåtande nr 28 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad m. m. ävensom en i ämnet väckt motion.

Närvarande: herrar Pettersson i Södertälje, Åkerman, Gezelius, Ingeström, Rogberg, greve Spens, Fagerlin, Edward Larson, J. Carlsson, Lindqvist i Kosta, Lindley, Hederstierna, Leo, Svensson i Betingetorp, Johanson i Gäre och Billqvist*.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I utlåtande nr 28 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, med förslag till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad, till lag angående ändrad lydelse av 12 § i lagen den 14 juni 1901 om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om ändring i vissa delar av rättegångsbalken samt till lag angående ändring av 80 och 81 §§ i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes ävensom en i ämnet väckt motion hemställde första lagutskottet, så vitt nu är i fråga, att riksdagen måtte för sin del antaga lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad samt lag angående ändring av 80 § i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes med den lydelse, utskottets berörda utlåtande innehöller.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 1 avd. 29 häft. (Nr 32.) 1

Enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag hava kamrarna vid behandlingen av detta utlåtande, med bifall till utskottets hemställan i övriga delar, stannat i olika beslut beträffande 3 § i förslaget till lag angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad, i det att första kammaren förordat bifall till paragrafen i den avfattning, som tillstyrkts i en vid utlåtandet fogad reservation av herr Gezelius m. fl., medan andra kammaren bifallit utskottets hemställan beträffande samma paragraf.

Med anledning av vad sålunda förekommit har utskottet till behandling förehaft frågan om sammanjämkning av den skiljaktighet, som sålunda föreligger mellan kamrarnas beslut.

Sammanjämkningen har synts utskottet böra äga rum på det sätt, att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, godkänna nedan intagna lydelse av 3 §.

Utskottet får alltså hemställa

att kamrarna, med frånträdande av sina förut fattade beslut, må antaga följande

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämkningsförslag.)

1:o Lag

angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad.

Med upphävande av lagen den 14 september 1906 angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad förordnas som följer:

1 §.

Äskar någon, som hålles häktad såsom misstänkt för brott, hjälp vid sin talans förberedande och utförande och säger han sig ej själv kunna anskaffa biträde, skall biträde åt honom förordnas. Förordnande, som här avses, innefattar bemyndigande att, så länge den tilltalade hålles häktad, biträda honom i fråga om talan vid domstol, som i förordnandet angives, ävensom vid omedelbar fullföljd från nämnda domstol av samma talan.

Förordnande av biträde meddelas av Kungl. Maj:ts befullningshavande. Finnes vid målets handläggning inför underrätt, att biträde ej förordnats, eller har förordnat biträde ej tillstädeskommit, meddelas dock sådant förordnande av rätten. Ej må den omständigheten, att biträde ej kan av rätten anskaffas, utgöra hinder mot målets handläggning. Innan biträde hörts, må dock icke, mot den häktades bestridande, slutligt utslag meddelas.

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

(Utskottets ursprungliga förslag.)

Vill den häktade ej såsom biträde använda den, som därtill förordnats, äger han ej påkalla förordnande för annan person, där ej *Kungl. Maj:ts befallningshavande* eller rätten finner honom hava giltig anledning att icke åtnöjas med den förordnade.

2 §.

Är vid handläggning inför underrätt av mål, däri någon hålles häktad såsom misstänkt för brott, biträde för den häktade ej tillstådes, men finner rätten med hänsyn till bristande förmåga hos den häktade att själv tillvarataga sina intressen biträde erforderligt för målets utredning, äge rätten, ändå att det ej påkallas av den häktade, förordna biträde. Sålunda förordnat biträde må icke avvisas av den häktade, med mindre han själv anskaffar annat biträde, som av rätten godkännes.

§ 3.

Till biträde skall förordnas lämplig person, som avlagt för utövande av domareämbete föreskrivna kunskapsprov samt yrkesmässigt utövar advokatverksamhet. Biträdet må vid förordnandet berättigas att i sitt ställe sätta annan, som enligt vad nu är sagt må förordnas till biträde åt häktad.

Möter hinder att till biträde förordna person, som i första stycket avses, eller skulle genom förordnande av sådan person statsverket oskäligen betungas, må till biträde förordnas annan, som *prövas lämplig* att biträda den häktade.

Har den häktade till biträde föreslagit person, som i första stycket avses, bör avvikelse från förslaget ej ske, såframt ej särskilda skäl därtill äro.

§ 3.

Till biträde skall förordnas lämplig person, som avlagt för utövande av domareämbete föreskrivna kunskapsprov. Därvid bör företrädesvis anlitas någon, som yrkesmässigt utövar advokatverksamhet. Biträdet må vid förordnandet berättigas att i sitt ställe sätta annan, som enligt vad nu är sagt må förordnas till biträde åt häktad.

Möter hinder att till biträde förordna person, som i första stycket avses, eller skulle genom förordnande av sådan person statsverket oskäligen betungas, må till biträde förordnas annan, som *prövas lämplig* att biträda den häktade.

Har den häktade till biträde föreslagit person, som i första stycket avses, bör avvikelse från förslaget ej ske, såframt ej särskilda skäl därtill äro.

4 §.

Biträde, som förordnats enligt denna lag, åtnjute av allmänna medel efter rättens prövning skäligt arvode för det arbete, han nedlagt å förberedande och utförande av den häktades talan, så ock ersättning för nödvändiga utgifter och tidsspillan. Har å häktningen icke följt handläggning inför domstol, bestämme Kungl. Maj:ts befallningshavande det belopp, som må tillkomma biträdet. Ej må biträdet av den häktade förbehålla sig ytterligare ersättning; har sådant förbehåll skett, vare det utan verkan.

Beslut om ersättning till biträde gånge i verkställighet ändå att det ej vunnit laga kraft. Skriftligt besked om beslutet skall utan avgift tillhandahållas biträdet.

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets samm anjämkningsförslag.)

5 §.

I slutliga utslaget pröve rätten, huruvida den biträdet tillerkända ersättningen skall återgäldas till statsverket av allmän åklagare eller av enskild part. Ej må åklagare eller målsägande därtill förpliktas i annat fall, än då han enligt lag är pliktig gälda den tilltalades rättegångskostnad, ej heller denne, där han ej varder till ansvar i målet dömd.

Har tilltalad, som dömts till ansvar i målet, däri åtnjutit fri rättegång, må han i slutliga utslaget förpliktas gottgöra statsverket ersättning till biträde allenast om han förklarats förlustig sagda förmån; efter rättegångens avslutande kan återbetalningsskyldighet åläggas honom enligt reglerna i 13 § av lagen om fri rättegång.

6 §.

Hålles någon häktad såsom misstänkt för brott, som hör under krigsdomstols behandling, gälle angående biträde åt den häktade vad i lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes finnes stadgat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1920.

2:o) Lag

angående ändring av 80 § i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Häri genom förordnas, att 80 § i lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes *skall* erhålla följande ändrade lydelse:

80 §.

Äskar någon, som hålles häktad såsom misstänkt för brott, tillhörande krigsdomstols behandling, eller som, utan att vara häktad, vid sådan domstol tilltalas för brott, varå straffarbete eller förlust av ämbete eller tjänst efter lag kan följa, hjälp vid sin talans förberedande och utförande, och säger han sig ej själv kunna anskaffa biträde, skall biträde förordnas åt honom för den tid, han hålles häktad eller är för sådant brott tilltalad, som ovan sagts. Förordnande, som här avses, meddelas av Konungens befallningshavande i den ort, där rätten skall sammanträda, och innefattar bemyndigande att biträda den häktade i fråga om talan vid domstol som i förordnandet angives, ävensom vid *omedelbar* fullföljd från nämnda domstol av samma talan. Är fältskyddsdomstol underdomstol i målet, må dock, när målet ej handlägges inför *sagda* rätt, förordnande av biträde meddelas jämväl av rättens civila ledamot.

(Utskottets ursprungliga förslag.)

(Utskottets sammanjämningsförslag.)

Vad lagen angående förordnande av rättegångsbiträde åt häktad stadgar i 1 § 4—7 punkterna samt i 2, 3, 4 och 5 §§ skall äga motsvarande tillämpning i fråga om rättegångsbiträde vid krigsdomstol, dock att vid fältskyllkrigsrätt den omständigheten, att biträde ej kunnat i visst mål höras, icke må utgöra hinder för målets avgörande.

Därest den, som är i tjänstgöring vid krigsmakten, vill å tid, då målet icke handlägges inför underdomstolen, begära, att biträde åt honom förordnas efter vad i första stycket sägs, äge han göra anmälan därom hos sin befälhavare, som har att hos vederbörande göra framställning om biträdets förordnande.

Angående biträde vid ständrätt stadgas i 86 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1920.

Stockholm den 24 maj 1919.

På första lagutskottets vägnar:

JAKOB PETTERSSON.

Reservationer:

- 1) av herrar *Gezelius, Rogberg, greve Spens, Fagerlin* och *J. Carlsson*;
- 2) av herr *Edward Larson*;
- 3) av herrar *Lindley* och *Leo*;
- 4) av herrar *Hederstierna* och *Svensson* i Betingetorp.